

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta. Samalla kumottaisiin vuoden 1962 alusta voimassa ollut palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta annettu laki, joka on sekä sisällöltään että terminologialtaan vanhentunut. Lakiin liittyviä muita lakeja ehdotetaan muutettaviksi tarpeellisin osin.

Ase-, siviili- tai aseettomaan palvelukseen määrättyllä työntekijällä olisi oikeus saada vapaata palveluksen suorittamiseksi ja hänellä olisi tehostettu irtisanomissuoja. Palvelukseen määrättyllä olisi myös oikeus palata aikaisempiin tehtäviinsä palveluksen päätyttyä tai keskeydyttyä. Hänen tulisi kuitenkin noudattaa tiettyjä ilmoitusaikoja voidakseen palata takaisin työhön. Säännökset koskisivat

sellaisinaan myös vapaaehtoisesti asepalvelusta suorittavia naisia.

Asevelvollisuuslaissa säädettäisiin siitä, että kutsunnoissa olisi huolehdittava työsuhteen jatkumiseen liittyvien säännösten selvittämisestä kutsunanalaisille. Asevelvollisuuslaissa ja siviilipalveluslaissa säädettäisiin lisäksi, että joukko-osaston komentajalla ja siviilipalveluskeskuksen johtajalla olisi velvollisuus antaa palveluksessa olevalle tarpeelliset tiedot niistä menettelytavoista ja määräajoista, joita palveluksessa olevan on noudatettava työhön palaamiseksi. Sääntelyn tarkoituksena on, että palvelukseen määrättävät ja palveluksessa olevat nuoret henkilöt tietäisivät nykyistä paremmin oikeuksistaan.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan keväällä 2009.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2 Nykytilan arviointi.....	5
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	6
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	6
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	6
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	6
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	6
5 ASIAN VALMISTELU.....	7
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	7
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	8
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	8
1.1 Laki maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta.....	8
1.2 Asevelvollisuuslaki.....	11
1.3 Siviilipalveluslaki.....	12
1.4 Laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta.....	12
1.5 Laki siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan.....	13
1.6 Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta.....	13
2 VOIMAANTULO.....	13
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	13
LAKIEHDOTUKSET.....	15
1. Laki maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta..	15
2. Laki asevelvollisuuslain 97 ja 107 §:n muuttamisesta.....	17
3. Laki siviilipalveluslain 55 ja 94 §:n muuttamisesta.....	18
4. Laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta.....	19
5. Laki siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain 7 §:n muuttamisesta.....	20
6. Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 25 §:n muuttamisesta.....	21
LIITE.....	22
RINNAKKAISTEKSTIT.....	22
2. Laki asevelvollisuuslain 97 ja 107 §:n muuttamisesta.....	22
3. Laki siviilipalveluslain 55 ja 94 §:n muuttamisesta.....	24
4. Laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta.....	25
5. Laki siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain 7 §:n muuttamisesta.....	26
6. Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 25 §:n muuttamisesta.....	27

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta 1 päivänä joulukuuta 1961 annettu laki (570/1961) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1962. Lakiin viitataan uudistetun asevelvollisuuslain (1438/2007) 107 §:ssä ja uudistetun siviilipalveluslain (1446/2007) 55 §:ssä. Mainitut lait tulivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

Laki palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta on sisällöltään ja useilta lakiviittauksiltaan vanhentunut. Asian on todennut myös eduskunnan puolustusvaliokunta marraskuussa 2007 antamassaan mietinnössä (PuVM 1/2007 vp), joka koski hallituksen esitystä asevelvollisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 37/2007 vp).

Tämän vuoksi on perusteltua uudistaa laki palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta asevelvollisuuslain ja siviilipalveluslain kokonaisuudistusten jatkoksi.

2 Nykytila**2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö**

Ennen kuin palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta annettu laki tuli voimaan, asiaa koskeva säännös oli vuonna 1950 annetun ja sittemmin kumotun asevelvollisuuslain (452/1950) 48 §:ssä.

Lain 1 §:n pääsäännön mukaan palvelukseen kutsuminen ei saa olla työ- tai virkasuhteen päättämisperuste ja palvelusajan päätyttyä tai keskeydyttyä henkilö on otettava aikaisempaan tai siihen rinnastettavaan työhön. Lain 1 a §:n mukaan sitä sovelletaan myös siviilipalveluslain nojalla palvelukseen määrätyn työ- tai virkasuhteen jatkumiseen.

Lain 2 §:n mukaan asevelvollisen, joka palveluksen suorittuaan haluaa käyttää hänelle kuuluvaa oikeutta, on ennen palveluksen päättymistä tai keskeydyttyä joukko-

osastonsa välityksellä tai muutoin todisteellisesti ilmoitettava, minä päivänä hän neljän-toista päivän kuluessa palveluksen päättymisestä tai keskeytymisestä lukien palaa työhön. Ellei ilmoitusta ole lähetetty vähintään neljätoista päivää ennen ilmoitettua työhön-paluupäivää, ei työnantaja ole velvollinen ottamaan asevelvollista takaisin työhön ennen kuin sanottu aika on kulunut ilmoituksen lähettämisestä.

Reservin harjoituksiin tai ylimääräiseen palvelukseen kutsutun asevelvollisen tulee palata työhön välittömästi palveluksen aiheuttaman esteen lakattua.

Lain 3 §:n mukaan viran tai toimen haltijaa tai työntekijää, joka vakinaisen palveluksen suorittuaan on palannut entisen työnantajansa työhön, ei saa kolmen kuukauden aikana hänen työhön paluustaan lukien irtisanoa antamatta ennakoilmoitusta virka- tai työsuhteen päättymisestä vähintään kahta kuukautta ennen päättymispäivää.

Lain 5 §:n mukaan sopimus, joka tarkoittaa asevelvolliselle lain mukaan tulevien oikeuksien rajoittamista tai poistamista, on mitätön.

Lain 6 §:n mukaan työsuojeluviranomainen on pyydettyessä velvollinen antamaan lakia koskevia ohjeita ja neuvoja.

Lain 7 §:ssä on säädetty rangaistusseuraamuksesta ja työnantajavastuiden jakoperusteista. Sen mukaan työnantaja tai tämän edustaja, joka rikkoo lain säännöksiä, on tuomittava asevelvollisen irtisanomissuojan loukkaamisesta sakkoon.

Lakia sovelletaan myös naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) mukaan asepalvelusta suorittavaan naiseen. Siinä tapauksessa, että nainen käyttää laissa säädettyä oikeuttaan keskeyttää asepalvelus 45 päivän kuluessa palveluksen aloittamisesta, määräaika, jonka kuluessa hänellä on oikeus palata työhön, on 14 päivän sijasta 30 päivää. Lain 5 §:n mukaan palveluksen keskeyttäneellä on oikeus palata työhön 30 päivän kuluessa asepalveluksen päättymisestä työnantajan ilmoittamana päivänä.

Siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain (1287/2004) 7 §:n 3 momentissa ja sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain (211/2006) 25 §:n 2 momen-

tissa säädetään vastaavasti näihin tehtäviin osallistuvien työsuhdeturvasta ja työhönpaluuoikeudesta.

Asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta annettua lakia sovelletaan suhteellisen pieneen osaan varusmies- tai siviilipalvelusta suorittavista. Noin 90 prosenttia ikäluokasta tulee varusmiespalvelukseen normaaliin aikaan eli noin 20-vuotiaana. Monet tulevat suoraan koulusta ja siten harvalla on pysyvä työsuhde.

Puolustusvoimissa ei pidetä työvoimatilastoja. Puolustusministeriön vuodelta 2007 olevasta julkaisusta (Asevelvollisuusjärjestelmän yhteiskunnallisia vaikutuksia, kansantalous – aluetalous – opinnot ja työelämä, 2.2.3 Työmarkkina-asema s. 9–10 ja 2.4.2 Työmarkkinat s. 17) on saatavissa joitakin asiaan liittyviä tietoja. Sen mukaan varusmiespalveluksen aloitti vuonna 2005 noin 28 000 henkilöä, joista noin 8 100 (29 %) voidaan katsoa olleen työssä ja noin 2 500 (9 %) työttömänä palvelukseen astuessaan.

Naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakee vuosittain noin 500 naista ja heistä noin 300 suorittaa palveluksen.

Siviilipalvelukseen hakee vuosittain noin 2 500 henkilöä. Vuonna 2008 palveluksen aloittaa 1 600 henkilöä. Vuosittain aloittavien määrä sovitaan työ- ja elinkeinoministeriön kanssa tehtävässä vuosisopimuksessa. Siviilipalveluskeskus ei kerää virallisia tietoja siitä, kuka on ennen palveluksen aloittamista työssä. Työssäkäyviä arvioidaan olevan kustakin aloittaneesta erästä noin 50 prosenttia, mutta osuus vaihtelee huomattavasti. Palvelukseen astuneiden joukossa on aina myös sellaisia henkilöitä, joilla palveluksen aloittamiseen mennessä ei ole lainkaan työkokemusta.

Osalla palveluksen aloittaneista on ollut määräaikainen työsopimus. Osa näistä määräaikaisista työsopimuksista on tehty palvelukseen menevän omasta aloitteesta, koska kyseessä oleva henkilö ei ole halunnut sitoutua palveluksen jälkeen entiseen työhönsä. Varusmiesliitto ry:n ja Aseistakieltäytyjäliitto ry:n mukaan on jossain määrin myös havaittavissa, että työnantajat eivät tee toistaiseksi voimassa olevaa työsopimusta, jos varusmies- tai siviilipalvelus on suorittamatta. Työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 3 §:n mu-

kaan määräaikainen työsopimus voidaan kuitenkin tehdä vain, jos siihen on perusteltu syy. Perusteltuna syynä ei voida pitää asevelvollisuuden suorittamattomuutta. Työsopimuslain 2 luvun 2 §:ssä on syrjintäkielto, jonka mukaa työntekijöitä tai työnhakijoita ei saa asettaa eri asemaan muun muassa iän, perhesuhteiden tai muun näihin verrattavan seikan vuoksi. Lisäksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 7 §:ssä on syrjinnän kieltö, joka kieltää naisten ja miesten eri asemaan asettamisen sukupuolen perusteella. Mainitun lain 8 § täydentää tätä kieltöä työelämän osalta. Nämä säännökset koskevat myös asevelvollisuutta.

Puolustusvoimissa ei ole työsuhdeturvaa koskevaa erillistä kirjallista ohjeistusta. Palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta annetun lain sisältöä selvitetään muissa julkaisuissa, joita jaetaan asevelvollisille. Lakia käsitellään puolustusvoimien vuosittain päivitettävässä julkaisussa, josta viimeisin on Varusmies 2008, Opas varusmiespalvelukseen valmistuvalle. Tämä opas lähetetään jokaiselle kutsuntavolliselle ennen kutsuntaa, ja se on puolustusvoimien verkkosivuilla. Asiaa käsitellään myös Reserviläisen oppaassa. Tietoa lain sisällöstä annetaan lisäksi suullisesti kutsunnoissa ja naisille suunnatuissa valintatilaisuuksissa sekä ennen kotiutumista.

Muun muassa kutsunta- ja valintatilaisuuteen kuuluu kaikille yhteinen osuus, jossa annetaan tietoa varusmiespalveluksesta ja puolustusvoimista. Tässä yhteydessä kerrotaan myös sosiaaliturvaa koskevista asioista ja tuodaan esille työsuhdeturvaa koskevien säännösten sisältöä. Tällöin korostetaan erityisesti sitä, että työsuhdetta ei tule varusmiespalveluksen takia irtisanoa.

Varusmiespalvelusta suorittaville järjestetään muutamia viikkoja ennen kotiutumista niin sanottu kotiutumisoppitunti, jonka aikana käydään läpi kotiuttamiseen liittyviä käytännön asioita. Tällöin muistutetaan myös työnantajalle tehtävästä työhön paluuta koskevasta ilmoituksesta. Palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettuja ilmoituksia ei ole käytännössä tehty joukko-osaston välityksellä, vaan palveluksessa oleva henkilö on hoitanut ilmoittamisen itse.

Asevelvollisuuslain 106 §:n mukaan asevelvollisella on oikeus saada palvelukseensa liittyvissä sosiaaliturvaa koskevista asioista asiantuntevaa apua. Varuskunnissa on tätä varten sosiaalikuraattori. Tarvittaessa sosiaalikuraattorin puoleen voi kääntyä myös työsuhdeturvaa koskevista asioista. Käytännössä kuraattorit ovat jopa ottaneet yhteyttä työnantajiin, jos asiassa on ilmennyt epäselvyyttä. Lisäksi työsuhdeturvaan liittyviä asioita voi käsitellä varusmiestoimikuntaan kuuluvien henkilöiden kanssa.

Työsuhdeturvaa koskevasta lainsäädännöstä ei sen sijaan ole erikseen mainintaa siviilipalvelusta koskevista esitteissä. Asia tulee esille siviilipalveluksen alkuun liittyvällä koulutusjaksolla työelämätietouden oppituntien yhteydessä. Koulutusjakson jälkeen siviilipalveluksen suorittavat työskentelevät useilla eri työpaikoilla. Heidän osaltaan ei uutta tiedottamista tapahdu ennen palveluksen päättymistä. Siviilipalveluksen suorittajilla on siten selkeästi huonommat mahdollisuudet kuin varusmiespalvelusta suorittavilla saada tietoa työhönpaluuoikeuksistaan ja niissä noudatettavista menettelytavoista siviilipalveluksen aikana tai sen päättyessä.

2.2 Nykytilan arviointi

Voimassa olevassa työläinsäädännössä on säädetty yleisistä irtisanomisperusteista ja irtisanomissuojasta sekä työsopimussuhteisten työntekijöiden että virkamiesten ja viranhaltijoiden osalta. Tiettyjä erityisiä tilanteita varten on säädetty sekä erityisestä irtisanomissuojasta että työhönpaluuoikeudesta tiettyjen vapaiden jälkeen. Muun muassa luottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla sekä rasakaana tai perhevapaalla olevalla työntekijällä on erityinen irtisanomissuoja. Useissa muissa laeissa kuten vuorotteluvapaalaissa (1305/2002) ja opintovapaalaissa (273/1979) on säädetty, ettei työntekijää saa irtisanoa vapaiden käytön johdosta. Sen sijaan muiden lainmukaisten irtisanomisperusteiden johdosta voidaan vapaalla olevakin irtisanoa. Kaikkiin edellä mainittuihin vapaisiin liittyy myös laissa säädetty työhönpaluuoikeus entisiin tai niihin verrattaviin tehtäviin.

Lakeja, joissa on edellä tarkoitettuja säännöksiä, on niitä valmisteltaessa tai uudistettaessa pyritty mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaistamaan sekä sanonnaltaan että sisällöltään. Laki palvelukseen kutsutun työtai virkasuhteen jatkumisesta on kuitenkin jäänyt uudistamatta edellä mainittuja periaatteita noudattaen. Laissa ei myöskään ole menettelytapasäännöksiä sen varalta, että palvelukseen määrätty työntekijä ei ilmoita mitään työhön paluustaan palveluksen päättyä.

Mainittu laki on myös terminologialtaan vanhentunut, koska sekä asevelvollisuuslaki että siviilipalveluslaki on uusittu siten, että ne tulivat voimaan vuoden 2008 alusta. Tämän vuoksi on tarpeen uudistaa palvelukseen kutsuttujen henkilöiden irtisanomissuojaa ja työhönpaluuoikeutta koskevat säännökset.

Palvelukseen kutsutun asevelvollisen työtai virkasuhteen jatkumisesta annettu laki on nähty virusteiltaan toimivaksi sekä puolustusvoimissa että Varusmiesliitto ry:ssä ja Aseistakieltäytyjäliitto ry:ssä. Viimeksi mainittu liitto edustaa myös siviilipalvelusmiehiä. Lain säännöstä siitä, että työhönpaluusta ilmoitettaisiin joukko-osaston välityksellä, ei sovelleta käytännössä, vaan työhönpaluusta ilmoitetaan muulla tarkoituksenmukaisella tavalla. Tältä osin säännös voidaan kumota. Muutoin lain keskeisiä periaatteita työsuhdeturvasta ei ole tarpeen muuttaa lain nykykaistamisen yhteydessä. Sen sijaan on tarpeen säätää lailla puolustusvoimien ja siviilipalveluskeskuksen velvollisuudesta informoida palveluksessa olevia lain sisällöstä.

Lakia sovelletaan naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaiseen palvelukseen sillä poikkeuksella, että palveluksen keskeyttämisen yhteydessä naisilla on jossain määrin rajoitetummat oikeudet palata työhön. Tasa-arvon toteutumiseksi on syytä yhdenmukaistaa suojan taso ja muuttaa naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annettua lakia tältä osin.

Siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain ja sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain säännökset ovat asianmukaiset. Viittaussäännökset uudistettavana olevaan lakiin on kuitenkin syytä muuttaa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on nykyaikaistaa asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta annetun lain sisältö vastaamaan muutuneita olosuhteita. Tavoitteena on myös, että laki muodostaa selkeän kokonaisuuden osana muuta uudistettua työlainsäädäntöä. Lisäksi tarkoituksena on parantaa palvelukseen määrättävien ja määrättyjen nuorten henkilöiden tiedonsaantioikeuksia lain sisällöstä, jotta he olisivat nykyistä paremmin tietoisia oikeuksistaan.

Lakiehdotuksen mukaan palvelukseen kutsuttujen työsuhdeturvan tason kokonaisuus pysyisi samanlaisena kuin voimassa olevassa laissa, mutta säännökset muotoiltaisiin pitkälti vastaamaan työsopimuslain perhevapaoikeuksia koskevia säännöksiä. Lisäksi palveluspaikkojen velvollisuudesta tiedottaa palveluksessa oleville lain sisällöstä säädettäisiin lain tasolla. Säännökset vapaaehtoisessa asepalveluksessa olevien naisten työhönpaluuoikeudesta ehdotetaan muutettavaksi muiden palveluksessa olevien tasoiseksi.

Ehdotuksen mukaan myös menettelytapasäännöksiä selkeytettäisiin. Työnantajat saisivat oikeuden purkaa työsuhteen tietyn ajan kuluttua, jos palveluksessa oleva ei ilmoita palveluksen päättymisen jälkeen paluustaan työhön.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksella ei ole välittömiä vaikutuksia julkiseen talouteen. Kutsunnoissa ja asepalvelusta suorittaville on jo käytännössä tiedotettu lain sisällöstä. Varuskunnissa asevelvolliset ja asepalvelusta suorittavat naiset saavat apua myös työhönpaluun toteuttamisessa muun muassa varuskuntien sosiaalikirjastoilta. Sen sijaan jossain määrin kustannuksia voi aiheutua vastaavanlaisen tiedottamisen järjestämisestä siilipalveluksessa oleville, koska sitä ei nykyisen käytännön mukaan järjestetä. Kustannuksia syntyisi tarvittavan materiaalin tuottamisesta ja sen jakamisesta. Niiden arvioidaan olevan enintään 20 000 euroa vuodessa.

Yrityksille ja muille työnantajille ehdotus olisi kokonaisuudessaan kustannusneutraali, vaikkakin menettelytavat jossain määrin selkiintyisivät. Tämän johdosta ei kuitenkaan arvioida yrityksille syntyvän erityisiä säästöjä.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotuksen johdosta puolustusvoimille, joukko-osaston komentajalle ja siviilipalveluskeskukselle tulisi eräitä lakisääteisiä velvoitteita informoida palveluksessa olevia lain sisällöstä. Tehtävät eivät lisäisi muiden kuin siviilipalveluskeskuksen tehtäviä, sillä puolustusvoimissa on jo käytännössä noudatettu vapaaehtoisesti ehdotettuja menettelytapoja.

Lisätehtävät eivät edellytä henkilöstömäärän lisäämistä, sillä tarvittavat esitteet voidaan valmistella yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön ja siviilipalveluskeskuksen kanssa. Myös tiedottaminen siviilipalveluksen aikana voidaan hoitaa olemassa olevin resurssein.

Voimassa olevan lain mukaan työsuojeluviranomaiset ovat velvollisia antamaan lakia koskevia neuvoja ja ohjeita. Ehdotetun säännöksen mukaan lakia valvoisivat työsuojeluviranomaiset. Muutos ei lisää työsuojeluviranomaisten tehtävien määrää käytännössä.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Lakiehdotus ja siihen liittyvien lakien muutuskokonaisuus olisi selkeä ja yhtenäisempi muiden voimassa olevien erityistä irtisanomissuojaa ja työhönpaluuoikeutta koskevien säännösten kanssa. Tämän vuoksi lain soveltamisen voidaan arvioida olevan nykyisiä säännöksiä helpompaa. Lisäksi työnantajilla olisi selkeät menettelytavat, miten heidän tulee toimia, jos palveluksen suorittanut tai keskeyttänyt työ- tai virkasuhteessa oleva ei mitenkään ilmoita työhönpaluustaan työnantajalle.

Ehdotuksen johdosta naisten oikeus palata työhön palveluksen keskeydyttyä paranisi jonkin verran, koska se saatettaisiin vastaamaan muiden palveluksessa olevien turvan tasoa.

Siviilipalveluksessa olevien tilanne parantuisi erityisesti siten, että heidän oikeutensa saada lain perusteella tietoja lain sisällöstä oikeuksiensa toteuttamiseksi lisääntyisivät. Heidän asemansa olisi tältä osin sama kuin asepalvelusta suorittavien.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Lakiehdotus on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriön alaisessa epävirallisessa neuvotteluryhmässä, jossa olivat edustettuina työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi puolustusministeriö sekä palkansaajia edustavat keskeiset työmarkkinakeskusjärjestöt, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ja Suomen Yrittäjät ry. Valmistelu liittyi eduskunnan puolustusvaliokunnan mietinnössään esittämään tarpeeseen.

Työnsä aikana neuvotteluryhmä kuuli Varusmiesliitto ry:n ja Aseistakieltäytyjäliitto ry:n edustajia. Neuvotteluryhmä teki työnsä aikana myös tutustumiskäynnin Kaartin Jääkärirykmenttiin, jossa sillä oli mahdollisuus tutustua asepalveluksen suorittamiseen ja kuulla sosiaalikuraattoria ja varusmiestoimikunnan edustajaa sovellettavista palvelusuhteen jatkumiseen liittyvistä käytännöistä. Valmistelun aikana kuultiin myös siviilipalveluskeskuksen johtajaa.

Hallituksen esitys on laadittu neuvotteluryhmän yksimielisen ehdotuksen pohjalta.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Oikeusministeriöllä ei ole huomautettavaa ehdotuksen johdosta. Tietosuojavaltuutettu

katsoo, että ehdotuksessa on riittävällä tavalla ja nimenomaisesti säädetty henkilötietojen käsittelystä ja tietojen luovuttamisesta työnantajalle asiallisesti perusteltua ja yhteensopivaa käyttötarkoitusta varten.

Puolustusministeriö pitää tarpeellisena lain uudistamista eikä sillä ole ehdotukseen huomautettavaa. Ministeriön lausuntoonsa liitettävässä Pääesikunnan lausunnossa on esitetty eräitä tarkennuksia ehdotuksen yleisperusteluihin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin, jotka on otettu huomioon jatkovalmistelussa. Pääesikunta on lisäksi tuonut ilmi katsomansa epäkohdan, jonka mukaan kutsuntaan osallistuvien kutsuntapäivää ei ole säädetty palkalliseksi, vaan palkallisuus vaihtelee sopimusten mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää ehdotusta perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena. Ministeriö kuitenkin katsoo, että lain valvontaa koskeva säännös on periaatteessa olennainen muutos voimassa olevaan lakiin nähden, jonka mukaan työsuojeluviranomainen on velvollinen antamaan vain lakia koskevia ohjeita ja neuvoja.

Kirkon työmarkkinalaitos pitää ehdotusta perusteltuna ja katsoo, että se selkeyttää menettelytapoja. Valtion työmarkkinalaitoksella ja Kunnallisella työmarkkinalaitoksella ei ole huomautettavaa ehdotuksesta.

Varusmiesliitto ry pitää ehdotusta tarkoituksenmukaisena ja korostaa erityisesti ehdotettujen tiedottamisvelvollisuuksien tärkeyttä, koska asevelvolliset eivät välttämättä tunne oikeuksiaan käytännössä. Myös Aseistakieltäytyjäliitto ry korostaa tiedonsaantioikeuksien merkitystä ja pitää sitä selkeänä parannuksena nykytilaan. Liitto katsoo ehdotusten parantavan siviilipalvelusta suorittavien yhdenvertaisuutta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta

1 §. Soveltamisala. Pykälän 1 momentin mukaan lakia sovellettaisiin asevelvollisuuslain ja siviilipalveluslain mukaiseen palvelukseen määrättyyn henkilöön, jos hän on työ- tai virkasuhteessa.

Lain soveltamisala olisi yleinen. Työsuhteisten työntekijöiden piiri määräytyisi työsopimuslain soveltamisalasäännösten mukaan. Lakia sovellettaisiin niihin henkilöihin, jotka sopimuksen perusteella tekevät vastiketta vastaan työtä työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena. Lakia sovellettaisiin myös merimieslain (423/1978) 1 §:ssä tarkoitetun työsopimuksen perusteella tehtävään työhön.

Pykälän 2 momentin mukaan lakia olisi sovellettava myös virkamieheen ja viranhaltijaan samalla tavoin kuin työntekijään. Säännös on tekninen, ja se yksinkertaistaisi muiden säännösten kirjoittamista.

2 §. Vapautus työstä ja palveluksesta ilmoittaminen. Pykälän 1 momentin mukaan työntekijällä olisi subjektiivinen oikeus saada vapaata työstä 1 §:ssä tarkoitetun palveluksen suorittamiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan työntekijän olisi esitettävä työnantajalle selvitys palvelukseen määrittämisestä. Selvitykselle ei säädettäisi muotomääräyksiä, mutta sanamuotonsa mukaan se tarkoittaisi luotettavaa ilmoitusta siitä, milloin palvelus alkaa. Käytännössä tällainen selvitys voi olla esimerkiksi työnantajalle annettava kopio määräyksestä aloittaa palvelus.

Momentissa tarkoitettu selvitys olisi esitettävä viimeistään kaksi kuukautta ennen palveluksen alkamista. Ilmoittaminen on tärkeää, jotta työpaikalla voitaisiin varautua työntekijän poissaoloon ja siitä aiheutuviin järjestykseen, kuten mahdollisen sijaisen palkkaamiseen. Ilmoitusaikaa ei kuitenkaan esite-

tä erikseen sanktioitavaksi. Jossain tilanteissa määräys palvelukseen voi tulla myöhemmin kuin kaksi kuukautta ennen palveluksen alkamista. Siksi laissa säädettäisiin, että mikäli selvityksen antaminen ei olisi mahdollista säädetyssä määräajassa, olisi se annettava välittömästi, kun työntekijä saa tietää palveluksen alkamisesta.

3 §. Palvelukseen määrätyn irtisanominen. Pykälän 1 momentin mukaan työnantaja ei saisi irtisanoa työsopimusta työntekijän tässä laissa tarkoitetun palveluksen johdosta. Säännöksen taustalla on pyrkimys suojella maanpuolustustehtäviin määrättyjä työntekijöitä, jotka eivät voi kieltäytyä seuraamuksesta määräyksestä. Ase- ja siviilipalvelukseen sekä aseettomaan palvelukseen määrääminen liittyy selkeästi myös sukupuoleen ja tällaiseen tehtävään määräämiseen perustuva irtisanominen voi merkitä samalla sukupuoleen perustuvaa syrjintää. Siksi työntekijän suojaamisen taustalla on lisäksi sukupuoleen perustuvan syrjinnän kieltö. Työsuhteen päättäminen palveluksen johdosta ei olisi mahdollista.

Irtisanomissuoja ei kuitenkaan olisi ehdoton. Palvelukseen määrätty voitaisiin irtisanoa, jos siihen on laissa säädetyt muut asialliset ja painavat syyt, jotka eivät johdu palvelukseen määrittämisestä tai palveluksessa olosta. Jos työnantaja saa tietää esimerkiksi palvelukseen määrätyn menetelleen työssään velvoitteidensa vastaisesti niin vakavalla tavalla, että työnantajalla ei ole edellytyksiä jatkaa työsuhdetta, irtisanominen olisi mahdollista, kunhan työnantaja on vedonnut irtisanomisperusteeseen kohtuullisen ajan kuluessa. Palvelukseen määrätty ei siten ole paremmassa asemassa muihin työntekijöihin nähden sopimusrikkomuksen vakavuutta ja seurauksia arvioitaessa.

Määräaikainen työsopimus sitoo sopijapuolet sopimuskauden, ja se päättyy sovitun kauden päättyessä tai sovitun työn tultua tehdyksi. Tämän vuoksi määräaikaisen työsopimuksen irtisanominen kesken sopimuskauden ei eräitä laissa säädettyjä poikkeuksia lukuun

ottamatta ole mahdollista. Valtion virkamiehen ja kunnallisten viranhaltijoiden määräaikainen virkasuhde päättyy yleensä myös ilman irtisanomista, kun määräaika on kulunut loppuun. Nämä säännökset tulevat sovellettavaksi myös silloin, kun työntekijä määrätään aloittamaan tässä laissa tarkoitettu palvelus. Tästä syystä määräaikaisten irtisanomissuojasta ei ole tarpeen säätää erikseen.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin tehostetusta irtisanomissuojasta. Irtisanomissuoja alkaisi siitä, kun työntekijä on antanut työnantajalle 2 §:ssä tarkoitetun selvityksen palvelukseen määräämisestä. Jos työnantaja irtisanoo palvelukseen määrätyn tai palveluksessa olevan työntekijän työsopimuksen, katsottaisiin irtisanomisen johtuneen työntekijän palvelukseen määräämisestä, jollei työnantaja voisi osoittaa sen johtuneen muusta syystä. Säännös vastaisi sitä, mitä perhevapaalla olevien osalta on säädetty työsopimuslaissa. Tämä käännetty todistustaakka tarkoittaa, että työnantajan on osoitettava, ettei työntekijän henkilöstä johtuva syy tai valikoituminen taloudellisista ja tuotannollisista syistä irtisanottavien joukkoon, johdu palvelukseen määräämisestä.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin perhevapaalla olevien tapaan erityissuojasta, joka koskisi sitä aikaa, jona työntekijä on palveluksessa. Työnantaja saisi irtisanoa jo palveluksessa olevan työntekijän työsopimuksen taloudellisilla ja tuotannollisilla perusteilla vain, jos työnantajan toiminta päättyy kokonaan tai lakkaa. Käytännössä tämä edellyttäisi työnantajan toiminnan päättymistä kokonaan. Työnantajan toiminnan jatkuessa palveluksessa oleva työntekijä saataisiin irtisanoa taloudellisilla ja tuotannollisilla perusteilla vasta, kun hän palaa takaisin työhön. Irtisanomisaika alkaisi kulua aikaisintaan tästä ajankohdasta.

Pykälän 4 *momentissa* olisi viittaus eräisiin erityistilanteita koskeviin säännöksiin, joita irtisanomiseen sovelletaan tämän pykälän esitelmässä. Palvelukseen määrätyn irtisanomisesta liikkeen luovutuksen tai siihen verrattavan julkisoikeudellisen yhteisön uudelleen järjestelyn yhteydessä, työnantajan joutuessa konkurssiin tai työnantajan kuollessa olisi voimassa, mitä työsopimuslaissa ja kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa

(304/2003) säädetään. Valtiosektorilla julkisoikeudellisen yhteisön uudelleen järjestelyistä säädetään pääsääntöisesti erillislailla. Siksi tässä yhteydessä on syytä viitata myös siihen, mitä muualla laissa säädetään.

4 §. *Palvelukseen määrätyn työhönpaluu-oikeus.* Ehdotetun pykälän mukaan palvelukseen määrätyllä olisi oikeus palvelukseen päättyessä tai keskeydyttyä palata ensisijaisesti aikaisempaan työhönsä. Jos tämä ei ole mahdollista, olisi hänelle tarjottava aikaisempaa työtä vastaavaa työsopimuksen tai palvelussuhteen mukaista työtä ja jos tämäkään ei ole mahdollista, muuta sopimuksen mukaista työtä. Ehdotettu säännös vastaisi työsopimuslain 4 luvun 9 §:n säännöstä perhevapailta palaavien oikeudesta palata aikaisempaan työhön. Pykälän sanamuoto olisi kuitenkin sama kuin vuorotteluvapaalain 12 §:ssä, koska lakia sovelletaan myös virkasuhteisiin, joissa työtehtävistä sopiminen poikkeaa työsopimussuhteisista.

5 §. *Työhönpaluu.* Pykälässä säädettäisiin määräajasta, jonka kuluessa palveluksensa päättävän tai päättäneen on ilmoitettava palaavansa työhön sekä ilmoitusmenettelyn noudattamatta jättämisen seurauksista.

Pykälän 1 *momentin* mukaan työntekijän olisi ilmoitettava työnantajalle työhön palaamisesta viimeistään 14 kalenteripäivää ennen aiottua työhön palaamista. Ilmoitukselle ei säädettäisi määrämuotoa. Ilmoitusaikaan ei vaikuttaisi se, onko kysymyksessä palvelusajan päättyminen tai palveluksen keskeytyminen.

Työnantajan ei tarvitse ottaa työntekijää takaisin ennen kuin 14 päivää ilmoituksen vastaanottamisesta on kulunut. Ilmoitus tulisi tehdä jo palveluksessa olon aikana, jos työntekijän tarkoituksena on palata työhön välittömästi palveluksen päätyttyä. Asevelvollisuus- ja siviilipalveluslaissa säädettäisiin siitä, että tämän säännöksen sisällöstä olisi informoitava palveluksessa olevaa ennen palveluksen päättymistä.

Momentissa säädettäisiin myös työhön palaamisen ajankohdasta. Työhön olisi palattava viimeistään 14 päivän kuluessa työhönpaluun ilmoittamisesta.

Säännös olisi sopimuksenvarainen, sillä työnantaja ja työntekijä voisivat sopia asiasta myös toisin.

Tehostetun työsuhdeturvan tarkoitus on kattaa pääasiassa vain palveluksessa oloaika. Se ei voi jatkaa määräämätöntä aikaa siitä syystä, ettei työnantaja tiedä palveluksen päättäneen. Tästä syystä myös työntekijän tulee tietää, milloin hänen on viimeistään palattava työhön palveluksen päättymisen jälkeen säilyttääkseen työsuhteensa. Menettelytapoista ja niiden noudattamatta jättämisestä on tarpeen säätää lailla.

Jos työntekijä ei ole ilmoittanut työhön palaamisestaan viimeistään kuukauden kuluttua siitä, kun palvelus päättyi tai keskeytyi, työnantaja saisi pykälän 2 momentin mukaan käsitellä työsopimusta purkautuneena palveluksen päättymisestä tai keskeytymisestä lukien.

Puolustusvoimien nykyisen käytännön mukaan palveluksen päättymisestä tai keskeytymisestä annetaan niin sanottu palvelustodistus, josta ilmenee muun muassa palvelusaika päättymispäivineen. Esimerkiksi tätä todistusta työntekijä voisi käyttää hyödykseen selvittäessään kotiuttamispäivää työnantajalle. Työsopimus voitaisiin purkaa takautuvasti, jollei palveluksessa ollut itse noudata säädettyjä menettelytapoja.

Jos työntekijä ei ole voinut ilmoittaa poisolosta hyväksyttävän esteen vuoksi, työsopimuksen purkautuminen peruuntuisi. Tällaisena esteenä pidetään sitä, ettei työntekijällä ole ollut tosiasiallista mahdollisuutta ilmoittaa työhönpaluusta. Tilannetta on arvioitava samoin kriteerein kuin arvioidaan työsopimuslain mukaisia työsopimuksen purkautumisen peruuntumisen perusteita.

Pykälän 3 momentin mukaan reservin kertausharjoituksiin tai ylimääräiseen palvelukseen määrätyn olisi palattava työhön välittömästi palveluksen aiheuttaman työssäkäynnin esteen lakattua.

Pykälän 4 momentissa olisi viittaussäännös siitä, että joukko-osaston komentajan ja siviilipalveluskeskuksen johtajan velvollisuudesta antaa palveluksessa olevalle tarpeelliset tiedot tämän pykälän sisällöstä säädetään asevelvollisuuslain 107 §:ssä ja siviilipalveluslain 55 §:ssä. Säännösten tarkoitus on turvata, että palveluksessa olevat osaavat noudattaa 2 momentissa tarkoitettuja menettelytapoja. Työnantajan oikeudesta saada pyydettyä tietoa palveluksen päättymisen ajankohdasta säädetään asevelvollisuuslain 97 §:ssä ja

siviilipalveluslain 94 §:ssä. Säännökset ovat välttämättömiä sen vuoksi, että työnantaja voisi käyttää 2 momentissa tarkoitettua työsopimuksen purkamisoikeutta silloin, kun palveluksessa ollut henkilö ei itse mitenkään ilmoittaudu työnantajalle.

6 §. *Korvaus palvelussuhteen perusteettomasta päättämisestä.* Pykälän 1 momentin mukaan työnantaja, joka päättäisi tässä laissa säädettyjen perusteiden vastaisesti palvelusvelvollisen työsopimuksen, olisi määrättävä maksamaan korvausta työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä siten kuin työsopimuslain 12 luvun 2 §:ssä säädetään. Pykälässä säädetään työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä määrättävistä korvauksista, jos työsuhde on purettu, irtisanottu taloudellisista ja tuotannollisista syistä taikka työntekijään liittyvistä syistä.

Pykälän 2 momentissa olisi vastaava viittaus virkamiesten ja viranhaltijoiden oikeuksiin perusteettoman palvelussuhteen päättämisessä. Virkasuhteen jatkumisesta ilman laissa säädettyä irtisanomis- tai purkamisperustetta säädetään valtion virkamieslain (750/1994) 55 §:ssä ja kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 44 §:ssä.

7 §. *Nähtävänäpito ja rangaistussäännös.* Lain noudattamisen ja oikeuksien valvonnan kannalta on tärkeää, että laki on työntekijöiden nähtävänä työpaikalla, kuten useat muutkin työoikeudelliset lait. Tämän vuoksi 1 momentissa ehdotetaan, että laissa olisi muun muassa työsopimuslain mukaisesti säännös lain nähtävänäpidosta.

Ehdotuksen mukaan työnantajan olisi pidettävä tämä laki työntekijöiden vapaasti saatavilla työpaikalla. Työnantaja täyttäisi lain nähtävänäpitoa koskevan velvollisuutensa asettamalla lakitekstin paikkaan, jossa se on työntekijöiden vapaasti luettavissa. Riittävää olisi myös, jos laki olisi saatavissa sähköisessä muodossa. Tällöin edellytyksenä olisi, että työpaikan kaikilla työntekijöillä olisi tosiasiallisesti mahdollisuus saada tieto sähköisessä muodossa olevan lain sisällöstä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nähtävänäpidon laiminlyönti useiden muiden työoikeudellisten lakien tapaan rangaistavaksi teoksi. Työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi nähtävänäpitosäännöstä, on tuomittava

maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain rikkomuksesta sakkoon. Vastuu työnantajan ja tämän edustajan kesken määräytyisi rikoslain (39/1889) 47 luvun 7 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaan.

8 §. Valvonta. Lain noudattamista valvoivat työsuojeluviranomaiset. Työsuojeluviranomaisten tehtävistä säädetään työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa (44/2006). Voimassa olevan lain mukaan työsuojeluviranomaisten velvollisuutena on antaa lakeja koskevia ohjeita ja neuvoja. Asiallisesti muutos on vähäinen ja asettaa lain valvonnan samojen menettelytapojen piiriin kuin muutkin työoikeudelliset lait.

Työsuojeluviranomaiset valvovat työsuojelua koskevien säännösten ja määräysten noudattamista työpaikoilla. Työsuojeluviranomaisilla on oikeus saada nähtäväkseen ne asiakirjat ja luettelot, joita työnantajan on pidettävä ja säilytettävä työsuojelua koskevien säännösten ja määräysten mukaan sekä saada niistä jäljennöksiä. Lisäksi työsuojeluviranomaisilla on oikeus saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja työnantajalta sekä suullisesti että kirjallisesti.

9 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentin mukaan lakiin ehdotetaan otettavaksi tavanomainen voimaantulosäännös.

Pykälän 2 momentin mukaan lailla kumotaisiin palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta 1 päivänä joulukuuta 1961 annettu laki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

1.2 Asevelvollisuuslaki

97 §. Tietojen luovuttaminen. Pykälän 1 momentin luetteloon niistä tarpeellisista tiedoista, joita asevelvollisrekisteristä voidaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa ulkopuolisille, ehdotetaan lisättäväksi uusi 12 kohta, jolloin voimassa oleva 12 kohta siirtyisi 13 kohdaksi.

Asepalvelus voi kestää kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen. Palvelukseen määrätty ei tiedä palveluksen alkaessa, kuinka kauan palvelus kestää. Lisäksi palvelus voi keskeytyä. Siksi työntekijä ei voi ilmoittaa palve-

luksen päättymisen ajankohtaa työnantajalle vielä palvelukseen astuessaan.

Ehdotuksen mukaan palveluksessa olevan tai olleen asevelvollisen työnantajalle voitaisiin työnantajan pyynnöstä antaa tieto palveluksen päättymisen ajankohdasta maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain 5 §:n soveltamiseksi. Työnantaja tarvitsee välttämättä tiedon palveluksen päättymisestä, jotta hän voi soveltaa lakia silloin, kun palveluksessa ollut ei ilmoita työnantajalle mitään työhön palaamisestaan. Ensisijaisesti työnantaja voi ottaa yhteyttä asianosaiseen asian selvittämiseksi, mutta työntekijä voi myös muuttaa palveluksen päätyttyä eikä työnantajalla välttämättä ole enää hänen yhteystietojaan. Työsuhte ei voi jatkua määräämätöntä aikaa siitä syystä, ettei työntekijä ilmoita työnantajalleen palveluksen päättymisestä. Tästä syystä työnantajalla on tarve saada tietää, milloin palvelus päättyy tai on päätynyt.

Kun kysymys on toisaalta työsuhteen päättämisestä ja toisaalta henkilötietojen käsittelystä, on tarpeen säätää laissa menettelytavat, joiden pohjalta työnantaja voi selvittää palveluksen päättymistä. Työnantaja saisi tiedon palveluksen päättymisen ajankohdasta, mutta ei muita tietoja, kuten tietoa palveluksen päättymisen perusteesta. Työnantajaa koskivat myös ne henkilötietolain (523/1999) säännökset, joiden mukaan vanhentuneet ja tarpeettomat tiedot on hävitettävä.

Jotta tietojensaantioikeus rajoittuisi todelliseen työnantajaan, ehdotetaan, että työnantajan olisi osoitettava asevelvollisrekisterin pitäjälle, että työ- tai virkasuhde on aidosti olemassa. Jos työntekijän kanssa ei ole tehty kirjallista työsopimusta, voitaisiin työsuhteen olemassaolo selvittää joillain muulla luotettavalla tavalla.

Lisäksi momentin 2 ja 3 kohdassa muutettaisiin sana työministeriö työ- ja elinkeinoministeriöksi.

107 §. Asevelvollisen työ- ja virkasuhteen jatkuminen. Pykälän 1 momentin viittaus-säännöstä ehdotetaan muutettavaksi uudesta laista johtuen.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti. Sen mukaan puolustusvoimien tulisi huolehtia siitä, että asevelvolliset tuntevat työsuhteen jatkumiseen liittyvät oikeutensa ja

niiden toteuttamisen menettelytavat. Kyseessä olisi lähinnä nykykäytännön kirjaaminen lakiin, koska työsuhdeturvaa ja työsuhteen jatkumista koskevista asioista tiedotetaan asevelvollisille jo nykyisin sekä ennen palveluksen alkua että sen aikana.

Ehdotuksen mukaan jo kutsunnassa olisi huolehdittava siitä, että kutsunanalainen saa maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain sisällöstä riittävät tiedot. Kutsuntaan osallistuvat myös siviilipalvelukseen hakevat henkilöt. Lain tunteminen on tärkeää jo ennen palvelukseen astumista, sillä näin palvelusvelvollinen ei esimerkiksi tietämättömyyttään irtisano työsuhdettaan.

Lisäksi joukko-osaston komentajan tai tämän määräämän olisi annettava palveluksessa olevalle ennen tämän palveluksen päättymistä tai keskeytymistä tieto maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain 5 §:stä, jossa säädetään niistä menettelytavoista, joita asevelvollisen tulee noudattaa hänen palatessa palveluksen päätyttyä takaisin työhön.

1.3 Siviilipalveluslaki

55 §. *Siviilipalvelusvelvollisen työ- ja virkasuhteen jatkuminen.* Ehdotetut muutokset vastaavat asevelvollisuuslain 107 §:ään ehdotettuja muutoksia ja niiden yksityiskohtaisia perusteluja. Siviilipalveluskeskuksen johtajalla tai tämän määräämällä olisi sama velvollisuus kuin puolustusvoimissa olisi joukko-osaston komentajalla. Siviilipalveluskeskukselle kuuluu siviilipalveluslain 7 §:n mukaan siviilipalveluksen toimeenpano ja keskus tietää kunkin siviilipalvelusmiehen palveluspaikan, jonne se voi osoittaa esimerkiksi menettelytapoja koskevan ohjeen tai vastaavan vähän ennen palveluksen päättymistä.

94 §. *Tietojen luovuttaminen.* Ehdotettu säännös vastaisi asevelvollisuuslain 97 §:n muutosta. Sen mukaan sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, siviilipalvelusrekisteristä voitaisiin salassapitosäännösten estämättä luovuttaa siviilipalveluksessa olevan tai olleen henkilön työnantajalle pyynnöstä tieto palveluksen päättymisen

ajankohdasta, jos työnantaja osoittaa työ- tai virkasuhteen olemassaolon.

1.4 Laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta

3 §. Pykälän 1 momentissa säädetään naisten vapaaehtoisen asepalveluksen järjestämisestä asevelvollisuuslaissa säädetyn varusmiespalveluksen yhteydessä. Palvelus suoritetaan samalla tavalla kuin varusmiespalvelus, ja se rinnastetaan varusmiespalvelukseen momentissa säädetyn poikkeuksin. Momentissa oleva viittaus asevelvollisuuslakiin ehdotetaan tarkistettavaksi tarkoittamaan voimassa olevaa asevelvollisuuslakia.

Momentissa on lisäksi viittaus lain 5 §:n 1 momenttiin ja 7 §:ään, joissa säädetään poikkeuksia naisten asepalvelusta järjestettäessä. Ensin mainittu viittaus koskee erityistä määräaika, jota noudatetaan työsuhteen jatkumisen osalta silloin, kun nainen on käyttänyt oikeuttaan olla aloittamatta palvelusta tai keskeyttää palvelus 45 päivän aikana palveluksen aloittamisesta. Koska työsuhteen jatkumista tarkoittavaa lakia sovellettaisiin naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen ilman erityisiä, vain naisia koskevia määräaikoja, ehdotetaan momentista poistettavaksi tätä tarkoittava viittaus lain 5 §:n 1 momenttiin.

5 §. Pykälässä säädetään vapaaehtoista asepalvelusta suorittavan ja suorittaneen naisen oikeusasemasta asevelvollisena. Voimassa olevassa säännöksessä säädetään myös erityisestä 30 päivän määräajasta, jota voidaan tietyissä tapauksissa soveltaa naiseen tämän palatessa työhön palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta annetun lain mukaisesti.

Vain naisia koskevasta erityisestä määräajasta luovuttaisiin myös tältä osin. Tämän vuoksi pykälän 1 momentista poistettaisiin nykyinen sääntely työsuhteen jatkumista koskevan lain soveltamisessa noudatettavasta poikkeuksesta. Muilta osin momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan asevelvollisuuslaissa käytettyjä käsitteitä. Tältä osin sen asiasisältö ei muuttuisi.

Pykälän 2 momentti vastaa nykyistä säännöstä.

Työsuhteen jatkumisen osalta 3 momentissa viitattaisiin maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annettuun lakiin. Lakia sovellettaisiin myös vapaaehtoisessa asepalveluksessa olevaan tai olleeseen naiseen. Naisella olisi oikeus palata aiempaan työhönsä myös siinä tapauksessa, että hänelle annettu määräys palvelukseen peruutetaan naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain 4 §:n nojalla. Naisten tulisi myös noudattaa työsuhteen jatkumiseksi niitä menettelytapoja, joista säädetään edellä mainitussa laissa. Viittaus lakiin on tarpeellinen selvyuden vuoksi, ja se on tarpeellisenmukaista sijoittaa omaksi momentiksi.

1.5 Laki siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan

7 §. Virkavapaus ja työ- tai virkasuhteen jatkuminen. Pykälän 3 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että työhönpaluuoikeutta koskevan säännöksen viittaussäännös vastaisi muutettuja säännöksiä.

1.6 Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta

25 §. Virkavapaus ja työ- tai virkasuhteen jatkuminen. Pykälän 2 momentti ehdotetaan vastaavasti muutettavaksi siten, että työhönpaluuoikeutta koskevan säännöksen viittaussäännös vastaisi muutettuja säännöksiä.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan keväällä 2009.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämismäärjestyks

Ehdotettu laki laajentaisi työnantajan oikeutta saada tietoja siitä, koska heidän palveluksessaan olevien työntekijöiden ase-, aseeton tai siviilipalvelus on päättynyt. Ehdotuksella on liittymäkohta perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädettyyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Henkilötietojen suojasta säädetään lainkohdan mukaan tarkemmin lailla. Sääntelyn yksityiskohtaiset edelly-

tykset ovat lainsäätäjän harkinnassa (PeVM 25/1994 vp).

Henkilötietojen käsittelyn osalta on kysymys siitä, voidaanko tietojen luovuttamista palveluksen päättymisen ajankohdasta asevelvollisrekisteristä ja siviilipalvelusrekisteristä pitää sallittuna käyttötarkoituksena.

Kysymys on palveluksen päättymisen ajankohdasta. Työnantajalla on oikeus saada tietoonsa, että työntekijä tai virkamies on aloittanut ase- tai siviilipalveluksen. Tämän tiedon hän saa siinä vaiheessa, kun työntekijä tai virkamies käyttää oikeuttaan saada vapautusta työstä palvelukseen määräämisen johdosta. Muutoin vapautusta ja siihen liittyviä työntekijälle ehdotettavia oikeuksia ei voida antaa eikä saada. Perusoikeuksien kannalta tämä tieto on merkityksellisempi kuin palveluksen päättymisen ajankohta. Siviilipalveluksen osalta voidaan lisäksi todeta, että uuden siviilipalveluslain mukaan siviilipalvelushakemus hyväksytään normaaliaikana ilman vakaumuksen tutkintaa.

Laissa säädettäisiin reunaehdot luovuttamiselle. Työnantajan olisi näytettävä toteen, että työsuhte on voimassa ja hän saisi vain tiedon palveluksen päättymisen ajankohdasta, ei esimerkiksi sen syistä. Tieto on työnantajalle välttämätön, jos palveluksessa oleva tai ollut ei noudata laissa tarkoitettua ilmoitusaikaa työhön paluusta. Palveluksen pituutta ei tiedetä palveluksen alkaessa.

Henkilötietojen luovutus olisi yhteensopiva rekisteritietojen käsittelyn tarkoitukseen, koska asiasta säädettäisiin lailla ja tietojen luovuttaminen liittyisi ase- tai siviilipalveluksen johdosta säädettyjen työnantajaa ja rekisteröityä koskevien oikeuksien ja velvollisuuksien asianmukaiseen toteuttamiseen. Lisäksi laissa säädettäisiin joukko-osaston komentajan ja siviilipalveluskeskuksen johtajan velvollisuudeksi selvittää rekisteröidylle, missä tilanteessa tieto palveluksen päättymisajankohdasta voidaan luovuttaa työnantajalle. Rekisteröidyllä olisi siten tieto tällaisesta luovuttamisesta, jollei hän itse ilmoittaudu työnantajalle. Lisäksi työnantajaa koskisivat myös tässä tapauksessa ne henkilötietolain säännökset, joiden mukaan vanhentuneita ja tarpeettomia tietoja ei saa säilyttää.

Lakiehdotukset eivät merkitse sellaista puuttumista henkilötietojen suojaan, joka

loukkaisi perustuslaissa säädettyjä oikeuksia. Tämän vuoksi katsotaan, että lakiehdotukset voitaisiin hyväksyä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään asevelvollisuuslain (1438/2007) ja siviilipalveluslain (1446/2007) mukaiseen palvelukseen määrätyn työ- tai virkasuhteen jatkumisesta.

Mitä tässä laissa säädetään työntekijästä, sovelletaan myös virkamieheen ja viranhaltijaan.

2 §

Vapautus työstä ja palveluksesta ilmoittaminen

Työntekijällä on oikeus saada vapaata työstä 1 §:ssä tarkoitetun palveluksen suorittamiseksi.

Työntekijän on esitettävä työnantajalle selvitys palvelukseen määräämisestä viimeistään kaksi kuukautta ennen palveluksen alkamista tai, jos se ei ole mahdollista, välittömästi saatuaan tietää palveluksen alkamisesta.

3 §

Palvelukseen määrätyn irtisanominen

Työnantaja ei saa irtisanoa työsopimusta työntekijän tässä laissa tarkoitetun palveluksen johdosta.

Jos työnantaja irtisanoo palvelukseen määrätyn tai palveluksessa olevan työntekijän työsopimuksen sen jälkeen, kun työntekijä on antanut työnantajalle 2 §:ssä tarkoitetun sel-

vityksen palvelukseen määräämisestä, katsotaan irtisanomisen johtuneen työntekijän palvelukseen määräämisestä, jollei työnantaja osoita sen johtuneen muusta syystä.

Työnantaja saa irtisanoa palvelusta suorittavan työntekijän työsopimuksen taloudellisilla ja tuotannollisilla perusteilla vain, jos työnantajan toiminta päättyy kokonaan tai lakkaa.

Palvelukseen määrätyn irtisanomisesta liikkeen luovutuksen tai siihen verrattavan julkisoikeudellisen yhteisön uudelleen järjestelyn yhteydessä, työnantajan joutuessa konkurssiin tai työnantajan kuollessa on voimassa, mitä työsopimuslaissa (55/2001), kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa (304/2003) ja muualla laissa säädetään.

4 §

Palvelukseen määrätyn työhönpaluuoikeus

Palveluksen päättyessä tai keskeydyttyä työntekijällä on oikeus palata ensisijaisesti aikaisempaan työhönsä. Jos tämä ei ole mahdollista, työntekijälle on tarjottava aikaisempaa työtä vastaavaa työsopimuksen tai palvelussuhteen mukaista työtä ja, jos tämäkään ei ole mahdollista, muuta sopimuksen mukaista työtä.

5 §

Työhönpaluu

Työntekijän on ilmoitettava työnantajalle työhön palaamisesta viimeistään 14 päivää ennen aiottua työhön palaamista ja palattava

työhön 14 päivän kuluksa ilmoittamisesta, jolleivät työnantaja ja työntekijä sovi toisin.

Jos työntekijä ei ole ilmoittanut työhön palaamisestaan viimeistään kuukauden kuluttua siitä, kun palvelus päättyi tai keskeytyi, työnantaja saa katsoa työsopimuksen purkautuneeksi palveluksen päättymisestä tai keskeyttymisestä lukien. Jos työntekijä ei ole voinut ilmoittaa työhön palaamisesta hyväksyttävän esteen vuoksi, työsopimuksen purkautuminen peruuntuu.

Reservin kertausharjoituksiin tai ylimääräiseen palvelukseen kutsutun on kuitenkin palattava työhön välittömästi palveluksen aiheuttaman työssäkäynnin esteen lakattua.

Joukko-osaston komentajan ja siviilipalveluskeskuksen johtajan velvollisuudesta antaa palveluksessa olevalle tarpeelliset tiedot tämän pykälän sisällöstä säädetään asevelvollisuuslain 107 §:ssä ja siviilipalveluslain 55 §:ssä. Työnantajan oikeudesta saada tieto palveluksen päättymisen ajankohdasta säädetään asevelvollisuuslain 97 §:ssä ja siviilipalveluslain 94 §:ssä.

6 §

Korvaus työ- tai virkasuhteen perusteettomasta päättämisestä

Työnantajan, joka on tämän lain vastaisesti päättänyt työsopimuksen, on maksettava korvausta työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä siten kuin työsopimuslain 12 luvun 2 §:ssä säädetään.

Virkasuhteen jatkumisesta tilanteessa, jossa virkasuhde on irtisanottu tai purettu tämän

lain vastaisesti säädetään valtion virkamieslain (750/1994) 55 §:ssä ja kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 44 §:ssä.

7 §

Nähtävänäpito ja rangaistussäännös

Työnantajan on pidettävä tämä laki työntekijöiden vapaasti saatavilla työpaikalla.

Työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tätä pykälää, on tuomittava *maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain rikkomuksesta* sakkoon. Vastuu työnantajan ja tämän edustajan kesken määräytyy rikoslain (39/1889) 47 luvun 7 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaan.

8 §

Valvonta

Työsuojeluviranomaiset valvovat tämän lain noudattamista.

9 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta 1 päivänä joulukuuta 1961 annettu laki (579/1961) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2.

Laki**asevelvollisuuslain 97 ja 107 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 2007 annetun asevelvollisuuslain (1438/2007) 97 §:n 1 momentti ja 107 § seuraavasti:

97 §

Tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, asevelvollisrekisteristä voidaan salassapito-velvollisuuden estämättä antaa tarpeellisia tietoja seuraavasti:

1) puolustusministeriölle, sotilasviranomaiselle ja rajavartiolaitosviranomaiselle asevelvollisuuden toimeenpanoa sekä henkilöstön palvelukseen ottamista ja henkilöstösuunnittelua ja kunniamerkin myöntämistä varten;

2) työ- ja elinkeinoministeriölle ja siviilipalveluskeskukselle siviilipalveluksen toimeenpanoa varten;

3) työ- ja elinkeinoministeriölle työpalvelun toimeenpanoa varten;

4) poliisille kutsunnan toimittamiseen liittyviä tehtäviä sekä palvelukseen noutamista varten;

5) ulkoasiainministeriölle asevelvollisuutta koskevan asian hoitamista varten;

6) Maahanmuuttovirastolle kansalaisuus-aseaman määrittämistä varten;

7) Kansaneläkelaitokselle sotilasavustuksen täytäntöönpanoa varten;

8) väestötietojärjestelmään varusmiespalveluksen suorittamisesta kansalaisuutta koskevan rekisterimerkinnän tekemistä varten;

9) tuomioistuimille ja syyttäjäviranomaisille sotilasarvosta ja palveluksesta sekä kurinpitomenettelyssä määrätyistä seuraamuksista virkatehtävän suorittamista varten;

10) viranomaiselle, yhteisölle ja yksityiselle henkilölle sotilasarvosta kunniamerkin

myöntämistä tai muuta palkitsemista koskevassa asiassa;

11) Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle asevelvollisten 94 §:n 1 momentissa tarkoitettuja perustietoja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen järjestämistä varten;

12) palveluksessa olevan tai olleen asevelvollisen työnantajalle pyynnöstä tieto palveluksen päättymisen ajankohdasta maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain (/) 5 §:n soveltamiseksi, jos työnantaja osoittaa työ- tai virkasuhteen olevan voimassa;

13) rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella myös muulle kuin 1—12 kohdassa tarkoitettulle.

107 §

Asevelvollisen työ- ja virkasuhteen jatkuminen

Palvelukseen määrätyn asevelvollisen työ- ja virkasuhteen jatkumisesta säädetään maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetussa laissa.

Kutsunnassa on huolehdittava siitä, että kutsunnanalainen saa 1 momentissa tarkoitusta laista riittävät tiedot. Joukko-osaston komentajan tai tämän määräämän on annettava palveluksessa olevalle ennen palveluksen päättymistä tai keskeytymistä tieto edellä mainitun lain 5 §:ssä säädetystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**siviilipalveluslain 55 ja 94 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 2007 annetun siviilipalveluslain (1446/2007) 55 § ja
 94 §:n 1 momentti seuraavasti:

55 §

*Siviilipalvelusvelvollisen työ- ja virkasuhteen
 jatkuminen*

Palvelukseen määrätyn siviilipalvelusvelvollisen työ- ja virkasuhteen jatkumisesta säädetään maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetussa laissa (/).

Siviilipalveluskeskuksen johtajan tai tämän määräämän on annettava palveluksessa olvalle ennen palveluksen päättymistä tai keskeytymistä tieto edellä mainitun lain 5 §:ssä säädetystä.

94 §

Tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, siviilipalvelusrekisteristä voidaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Maahanmuuttovirastolle siviilipalveluksen suorittamista koskevia tietoja kansalaisuusasiain käsittelemistä varten ja palveluksessa olevan tai olleen siviilipalvelusvelvollisen työnantajalle pyynnöstä tieto palveluksen päättymisen ajankohdasta maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain 5 §:n soveltamiseksi, jos työnantaja osoittaa työ- tai virkasuhteen olevan voimassa.

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
 20 .

4.

Laki**naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta 17 päivänä helmikuuta 1995 annetun lain (194/1995) 3 §:n 1 momentti ja 5 § seuraavasti:

3 §

Asepalvelus järjestetään asevelvollisuuslaissa (1438/2007) säädetyn varusmiespalveluksen yhteydessä ja se suoritetaan samalla tavalla kuin varusmiespalvelus sekä rinnastetaan siihen kaikissa suhteissa, jollei 7 §:stä muuta johdu.

5 §

Kun nainen on aloittanut asepalveluksen tai on hakemuksensa mukaisesti annetun määräyksen mukaan ollut velvollinen aloittamaan palveluksen, häneen sovelletaan 4 §:ssä säädettyin poikkeuksin kaikkia niitä säännöksiä,

jotka koskevat asevelvollisuuslain mukaisesti varusmiespalvelukseen määrättyä.

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun määräjän jälkeen nainen rinnastetaan palveluksen aikana ja hänen siitä vapaututtuaan kailta osin asevelvolliseen.

Palveluksen päätyttyä tai keskeydyttyä tai kun määräys aloittaa palvelus on 4 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla peruutettu, naisella on oikeus palata työhön siten kuin maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

5.

Laki**siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan 30 päivänä joulukuuta 2004
 annetun lain (1287/2004) 7 §:n 3 momentti seuraavasti:

7 §	maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain (/) 4 §:ssä säädetään.
<i>Virkavapaus ja työ- tai virkasuhteen jatkuminen</i>	_____

_____ Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
 20 .
 Palvelussuhteen päätyttyä tai keskeydyttyä henkilöllä on oikeus palata työhön siten kuin _____

6.

Laki**sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 25 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sotilaallisesta kriisinhallinnasta 31 päivänä maaliskuuta 2006 annetun lain (211/2006) 25 §:n 2 momentti seuraavasti:

25 §

Virkavapaus ja työ- tai virkasuhteen jatku-
minen

niiden aikana irtisanoa. Koulutuksen, harjoitusten tai palveluksen päätyttyä tai keskeydyttyä henkilöllä on oikeus palata työhön siten kuin maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain (/) 4 §:ssä säädetään.

Työ- tai virkasuhdetta, joka koulutukseen, harjoituksiin tai palvelukseen otettavalla on, ei hänen työnantajansa saa koulutuksen, harjoitusten tai palveluksen takia päättää eikä

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Työministeri *Tarja Cronberg*

2.

Laki**asevelvollisuuslain 97 ja 107 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 2007 annetun asevelvollisuuslain (1438/2007) 97 §:n 1 momentti ja 107 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

97 §

97 §

*Tietojen luovuttaminen**Tietojen luovuttaminen*

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, asevelvollisrekisteristä voidaan salassapitovelvollisuuden estämättä antaa tarpeellisia tietoja seuraavasti:

1) puolustusministeriölle, sotilasviranomaiselle ja rajavartiolaitosviranomaiselle asevelvollisuuden toimeenpanoa sekä henkilöstön palvelukseen ottamista ja henkilöstösuunnittelua ja kunniamerkin myöntämistä varten;

2) työministeriölle ja siviilipalveluskeskukselle siviilipalveluksen toimeenpanoa varten;

3) työministeriölle työpalvelun toimeenpanoa varten;

4) poliisille kutsunnan toimittamiseen liittyviä tehtäviä sekä palvelukseen noutamista varten;

5) ulkoasiainministeriölle asevelvollisuutta koskevan asian hoitamista varten;

6) Maahanmuuttovirastolle kansalaisuus-aseaman määrittämistä varten;

7) Kansaneläkelaitokselle sotilasavustuksen täytäntöönpanoa varten;

8) väestötietojärjestelmään varusmiespalveluksen suorittamisesta kansalaisuutta koskevan rekisterimerkinnän tekemistä varten;

9) tuomioistuimille ja syyttäjäviranomaisille sotilasarvosta ja palveluksesta sekä kurinpitomenettelyssä määrättyistä seuraamuksista virkatehtävän suorittamista varten;

10) viranomaiselle, yhteisölle ja yksityiselle henkilölle sotilasarvosta kunniamerkin myön-

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, asevelvollisrekisteristä voidaan salassapitovelvollisuuden estämättä antaa tarpeellisia tietoja seuraavasti:

1) puolustusministeriölle, sotilasviranomaiselle ja rajavartiolaitosviranomaiselle asevelvollisuuden toimeenpanoa sekä henkilöstön palvelukseen ottamista ja henkilöstösuunnittelua ja kunniamerkin myöntämistä varten;

2) *työ- ja elinkeinoministeriölle* ja siviilipalveluskeskukselle siviilipalveluksen toimeenpanoa varten;

3) *työ- ja elinkeinoministeriölle* työpalvelun toimeenpanoa varten;

4) poliisille kutsunnan toimittamiseen liittyviä tehtäviä sekä palvelukseen noutamista varten;

5) ulkoasiainministeriölle asevelvollisuutta koskevan asian hoitamista varten;

6) Maahanmuuttovirastolle kansalaisuus-aseaman määrittämistä varten;

7) Kansaneläkelaitokselle sotilasavustuksen täytäntöönpanoa varten;

8) väestötietojärjestelmään varusmiespalveluksen suorittamisesta kansalaisuutta koskevan rekisterimerkinnän tekemistä varten;

9) tuomioistuimille ja syyttäjäviranomaisille sotilasarvosta ja palveluksesta sekä kurinpitomenettelyssä määrättyistä seuraamuksista virkatehtävän suorittamista varten;

10) viranomaiselle, yhteisölle ja yksityiselle henkilölle sotilasarvosta kunniamerkin myön-

tämistä tai muuta palkitsemista koskevassa asiassa;

11) Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle asevelvollisten 94 §:n 1 momentissa tarkoitettuja perustietoja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen järjestämistä varten;

12) rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella myös muulle kuin 1–11 kohdassa tarkoitettulle.

tämistä tai muuta palkitsemista koskevassa asiassa;

11) Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle asevelvollisten 94 §:n 1 momentissa tarkoitettuja perustietoja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen järjestämistä varten;

12) palveluksessa olevan tai olleen asevelvollisen työnantajalle pyynnöstä tieto palveluksen päättymisen ajankohdasta maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain (/) 5 §:n soveltamiseksi, jos työnantaja osoittaa työ- tai virkasuhteen olevan voimassa;

13) rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella myös muulle kuin 1–12 kohdassa tarkoitettulle.

107 §

Asevelvollisen työ- ja virkasuhteen jatkuminen

Palvelukseen määrätyn asevelvollisen työ- ja virkasuhteen jatkumisesta säädetään palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta annetussa laissa (570/1961).

107 §

Asevelvollisen työ- ja virkasuhteen jatkuminen

Palvelukseen määrätyn asevelvollisen työ- ja virkasuhteen jatkumisesta säädetään maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetussa laissa.

Kutsunnassa on huolehdittava siitä, että kutsunnanalainen saa 1 momentissa tarkoitettuja laista riittävät tiedot. Joukko-osaston komentajan tai tämän määräämän on annettava palveluksessa olevalle ennen palveluksen päättymistä tai keskeytymistä tieto edellä mainitun lain 5 §:ssä säädetystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**siviilipalveluslain 55 ja 94 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 2007 annetun siviilipalveluslain (1446/2007) 55 § ja 94 §:n 1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

55 §

55 §

Siviilipalvelusvelvollisen työ- ja virkasuhteen jatkuminen

Siviilipalvelusvelvollisen työ- ja virkasuhteen jatkuminen

Palvelukseen määrätyn siviilipalvelusvelvollisen työ- ja virkasuhteen jatkumisesta säädetään palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta annetussa laissa (570/1961).

Palvelukseen määrätyn siviilipalvelusvelvollisen työ- ja virkasuhteen jatkumisesta säädetään *maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetussa laissa (/)*.

Siviilipalveluskeskuksen johtajan tai tämän määräämän on annettava palveluksessa olevalle ennen palveluksen päättymistä tai keskeytymistä tieto edellä mainitun lain 5 §:ssä säädetystä.

94 §

94 §

Tietojen luovuttaminen

Tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, siviilipalvelusrekisteristä voidaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Maahanmuuttovirastolle siviilipalveluksen suorittamista koskevia tietoja kansalaisuusasian käsittelemistä varten.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, siviilipalvelusrekisteristä voidaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Maahanmuuttovirastolle siviilipalveluksen suorittamista koskevia tietoja kansalaisuusasian käsittelemistä varten *ja palveluksessa olevan tai olleen siviilipalvelusvelvollisen työnantajalle pyynnöstä tieto palveluksen päättymisen ajankohdasta maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain 5 §:n soveltamiseksi, jos työnantaja osoittaa työ- tai virkasuhteen olevan voimassa.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

4.

Laki**naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta 17 päivänä helmikuuta 1995 annetun lain (194/1995) 3 §:n 1 momentti ja 5 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Asepalvelus järjestetään asevelvollisuuslaissa (452/50) säädetyn varusmiespalveluksen yhteydessä ja se suoritetaan samalla tavalla kuin varusmiespalvelus sekä rinnastetaan siihen kaikissa suhteissa, jollei 5 §:n 1 momentista ja 7 §:stä muuta johdu.

3 §

Asepalvelus järjestetään asevelvollisuuslaissa (1438/2007) säädetyn varusmiespalveluksen yhteydessä ja se suoritetaan samalla tavalla kuin varusmiespalvelus sekä rinnastetaan siihen kaikissa suhteissa, jollei 7 §:stä muuta johdu.

5 §

Kun nainen on astunut asepalvelukseen tai on hakemuksensa mukaisen palvelukseenastumismääräyksen mukaan ollut velvollinen astumaan asepalvelukseen, häneen sovelletaan 4 §:ssä säädetyn poikkeuksin kaikkia niitä säännöksiä, jotka koskevat asevelvollisuuslain mukaisesti varusmiespalvelukseen määrättyä. *Palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta annetun lain (570/61) 2 §:n 1 momentissa säädetystä poiketen naisella, jonka palvelus on päättynyt edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitulla tavalla, on oikeus palata työhön 30 päivän kuluessa asepalveluksen päättymisestä työnantajan ilmoittamana päivänä.*

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun määräajan jälkeen nainen rinnastetaan palveluksen aikana ja hänen siitä vapauduttuaan kailta osin asevelvolliseen.

5 §

Kun nainen on aloittanut asepalveluksen tai on hakemuksensa *mukaisesti annetun* määräyksen mukaan ollut velvollinen *aloittamaan palveluksen*, häneen sovelletaan 4 §:ssä säädetyn poikkeuksin kaikkia niitä säännöksiä, jotka koskevat asevelvollisuuslain mukaisesti varusmiespalvelukseen määrättyä.

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun määräajan jälkeen nainen rinnastetaan palveluksen aikana ja hänen siitä vapauduttuaan kailta osin asevelvolliseen.

Palveluksen päätyttyä tai keskeydyttyä tai kun määräys aloittaa palvelus on 4 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla peruutettu,

naisella on oikeus palata työhön siten kuin maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

5.

Laki

siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan 30 päivänä joulukuuta 2004 annetun lain (1287/2004) 7 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

Virkavapaus ja työ- tai virkasuhteen jatkumi-
nen

Virkavapaus ja työ- tai virkasuhteen jatkumi-
nen

Palvelussuhteen päätyttyä tai keskeydyttyä henkilö on otettava jälleen aikaisempaan tai siihen rinnastettavaan työhön noudattaen soveltuvien osin, mitä palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta annetussa laissa (570/1961) säädetään.

Palvelussuhteen päätyttyä tai keskeydyttyä henkilöllä on oikeus palata työhön siten kuin maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain (/) 4 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

6.

Laki**sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 25 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sotilaallisesta kriisinhallinnasta 31 päivänä maaliskuuta 2006 annetun lain (211/2006) 25 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

25 §

25 §

*Virkavapaus ja työ- tai virkasuhteen jatkumi-
nen*

*Virkavapaus ja työ- tai virkasuhteen jatkumi-
nen*

 Työ- tai virkasuhdetta, joka koulutukseen, harjoitukseen tai palvelukseen otettavalla on, ei hänen työnantajansa saa koulutuksen, harjoitusten tai palveluksen takia päättää eikä niiden aikana irtisanoa. Koulutuksen, harjoitusten tai palveluksen päätyttyä tai keskeydyttyä asianomainen on otettava jälleen aikaisempaan tai siihen rinnastettavaan työhön noudattaen soveltuvin osin, mitä palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta annetussa laissa (570/1961) säädetään.

 Työ- tai virkasuhdetta, joka koulutukseen, harjoitukseen tai palvelukseen otettavalla on, ei hänen työnantajansa saa koulutuksen, harjoitusten tai palveluksen takia päättää eikä niiden aikana irtisanoa. Koulutuksen, harjoitusten tai palveluksen päätyttyä tai keskeydyttyä *henkilöllä on oikeus palata työhön siten kuin maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain (/) 4 §:ssä säädetään.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
